

מדרש אסתר וברית סיני

(1) ויקרא כה, א-ב, יג

(א) וידבר ה' אל-משה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שִׁבַּת לָהּ... (יג) בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הַזֹּאת תִּשְׁבוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו:

(2) ויקרא כה, מז-נה

(מז) וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן הָאֲחֵיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר: (מח) אֲחֵרֵי נִמְכַר גְּאֻלָּה תִהְיֶה-לוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֶנּוּ: (מט) אוֹ-דָדוֹ אוֹ בְן-דָדוֹ יִגְאֻלֶנּוּ אוֹ-מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלֶנּוּ אוֹ-הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל: (נ) וְחֹשֶׁב עִם-קִנְיָהּ מִשְׁנַת הַמְּכָרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמְכָרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ: (נא) אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיָּהֶן יֹשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: (נב) וְאִם-מְעַט נִשְׂאָר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וְחֹשֶׁב-לוֹ כִּפְּי שָׁנָיו יֹשִׁיב אֶת-גְּאֻלָּתוֹ: (נג) כִּשְׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ: (נד) וְאִם-לֹא יִגְאָל בְּאֵלָהּ וַיֵּצֵא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: (נה) כִּי-לִי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוּצַאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

(3) ויקרא כו, ג-טז, כג

(ג) אִם-בַּחֲקֹקְתִי תִלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם: (ד) וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָו: (ה) וְהַשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בְּצִיר וּבְצִיר יִשָּׂיג אֶת-זֶרַע וְאִכְלֶתֶם לַחֲמֶכֶם לְשֹׂבַע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבָטַח בְּאֶרְצְכֶם: (ו) וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מַחְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה רְעָה מִן-הָאָרֶץ וְחָרַב לֹא-תַעֲבֹד בְּאֶרְצְכֶם: (ז) וְרִדַּפְתֶּם אֶת-אִיבֵיכֶם וְנִפְּלוּ לַפְּנִיכֶם לַחֲרַב: (ח) וְרִדְפוּ מִכֶּם חֲמֹשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם לַחֲרַב: (ט) וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהַפְּרִיתִי אֹתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֹתְכֶם וְהִקִּימְתִי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם: (י) וְאִכְלֶתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׂן וְיֶשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תוֹצִיאֹ: (יא) וְנָתַתִּי מִשְׁפָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא-תִגְעַל נַפְשִׁי אִתְּכֶם: (יב) וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִייתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לֵי לֵעָם: (יג) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוּצַאתִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהֵיטֵל לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלַךְ אֹתְכֶם

קוּמְמִיּוֹת:

(יד) וְאִם-לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה: (טו) וְאִם-בְּחַקְתִּי תִמְאָסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי: (טז) אֶף-אֲנִי אֶעֱשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְּׁחָפֶת וְאֶת-הַקְּדֻחַת מְכֻלוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעֹתַם לְדִיק זֶרְעֲכֶם וְאֶכְלְהוּ אִיבֵיכֶם... (כג) וְאִם-בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַכְתֶּם עִמִּי קָרִי:

(4) ויקרא כו, מב-מ

(מב) וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: (מג) וְהָאָרֶץ תִּעְזֹב מֵהֶם וְתִרְץ אֶת-שִׁבְתֹּתֶיהָ בְּהַשְׁמָה מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת-עֹנֵם יַעַן וּבִלְעֵן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאָסוּ וְאֶת-חַקְתִּי גַעְלָה נַפְשָׁם: (מד) וְאֶף-גַּם-זֹאת בְּהִיזוֹתֶם בְּאָרֶץ אִיבֵיהֶם לֹא-מֵאֲסָתִים וְלֹא-גַעְלָתִים לְכַלְתֶּם לְהַפְרֹ בְּרִיתִי אֲתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם: (מה) וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁנִּים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֲתֶם מֵאָרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיזוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי ה':

(5) ספרא ויקרא כ"ו:מ"ד

לא מאסתים ולא געלתים לכלותם - וכי מה נשתייר להם שלא נגעלו ושלא נמאסו, והלא כל מתנות טובות שנתנו להם נטלו מהם. ואילולי ספר תורה שנשתייר להם לא היו משנים מאומות העולם כלום, אלא לא מאסתים בימי אספסיינוס ולא געלתים בימי יון. לכלותם להפר בריתי אתם - בימי המן. כי אני ה' אלהיכם - בימי גוג.

(6) מגילה י"א ע"א

ושמואל אמר לא מאסתים ולא געלתים לכלותם
לא מאסתים בימי יוונים ולא געלתים בימי נבוכדנצר לכלותם בימי המן להפר בריתי אתם בימי פרסיים כי אני ה'
אלהיהם בימי גוג ומגוג.
במתניתא תנא לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה ולא געלתים בימי יוונים
שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כה"ג לכלותם בימי המן שהעמדתי להם מרדכי ואסתר
להפר בריתי אתם בימי רומיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות כי אני ה' אלהיהם לעתיד לבוא שאין כל
אומה ולשון יכולה לשלוט בהם.

(7) אסתר רבה הקדמה ד'

שְׂמוּאֵל פָּתַח: וְאִם גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם לֹא מֵאֲסָתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַלְתֶּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם. לֹא מֵאֲסָתִים בְּבָבֶל, וְלֹא גְעֻלָּתִים בְּמִדְיָה, לְכַלּוֹתֶם בַּיּוֹן, לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם בְּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה. כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם לְעֵתִיד לְבוֹא. תִּנְי רַבִּי חִיָּא, לֹא מֵאֲסָתִים בְּיָמֵי אֶסְפִּיאָנוּס, וְלֹא גְעֻלָּתִים בְּיָמֵי טַרְקוּוּיָנוּס, לְכַלְתֶּם בְּיָמֵי הַמֶּן, לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם בְּיָמֵי רוּמַיִם, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם בְּיָמֵי גּוּג וּמַגּוּג.

(8) אסתר רבה ח'ז'

(ז) וְהֵאמֵר אֶסְתֵּר לְהַשִּׁיב אֶל מַרְדֳּכָי, אֲמָרָה לוֹ לֶךְ כְּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשַׁן וְצִוּמוּ עָלַי וְאֵל הַנְּאֻכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, אֱלוֹ הֵן י"ג וי"ד וט"ו בְּנִסְוֹן. שְׁלַח לָהּ וְהָרִי בָהֶם יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, אֲמָרָה לוֹ זָקֵן שְׁבִישָׁרְאֵל, לָמָּה הוּא פֶּסַח. מִיָּד שָׁמַע מַרְדֳּכָי וְהוֹדָה לְדַבְּרֵיהָ, הֲדָא הוּא דְכָתִיב: וַיַּעֲבֹר מַרְדֳּכָי וַיַּעֲשֶׂה כְּכָל אֲשֶׁר צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר. תַּמָּן אֲמָרִין שֶׁהַעֲבִיר יוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח בְּתַעֲנִיט. וְעַל אוֹתָהּ צָרָה וַיִּתְפַּלֵּל מַרְדֳּכָי אֶל ה' וַיֹּאמֶר גְּלוּי וַיְדוּעַ לִפְנֵי כֶּסֶף כְּבוֹדָד אֲדוֹן הָעוֹלָמִים כִּי לֹא מִגְּבָהוּת לֵב וּמְרוֹם עֵינַי עָשִׂיתִי אֲשֶׁר לֹא הִשְׁתַּחֲוִיתִי לְהַמֶּן, כִּי אִם מִיִּרְאָתָד פְּעֻלָּתִי זֹאת, לְבַלְתִּי הִשְׁתַּחֲוִוֹת לוֹ, כִּי יִרְאֵתִי מִפְּנֵיִד לְבַלְתִּי תַת כְּבוֹדָד לְבָשָׁר וְדָם, וְלֹא רָצִיתִי לְהִשְׁתַּחֲוִוֹת לְזוּלָתָד, כִּי מִי אֲנִי אֲשֶׁר לֹא אֲשַׁתַּחֲוֶה לְהַמֶּן עַל תְּשׁוּעַת עַמְּדִי יִשְׂרָאֵל, כִּי לֹחֵד הֵייתִי מִנְּעַל רַגְלָיו. וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הַצִּילֵנוּ נָא מִיָּדוֹ, וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת אֲשֶׁר כָּרָה וַיִּלְכַּד בְּרֶשֶׁת אֲשֶׁר טָמַן לְרַגְלֵי חֲסִידֵיִד, וַיִּדַע חֲמַרְגִּיז הַזֶּה כִּי לֹא שְׁכַחַת הַחֲבָטָחָה שֶׁחֲבָטָחַתָּנוּ: וְאִם גַּם זֹאת בְּהִיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם לֹא מֵאֲסָתִים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכַתֶּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם. מָה עָשָׂה מַרְדֳּכָי, קִבֵּץ אֶת הַתִּינּוּקוֹת וְעָנָה אוֹתָם מִלְּחָם וּמִיָּם, וְהִלְבִּישָׁן שֶׁקַּ וְהוֹשִׁיבָם בְּאֶפְרַי, וְהָיוּ צוֹעֲקִים וּבוֹכִין וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה. וּבָעַת הַהִיא הִיָּתָה אֶסְתֵּר נִפְחָדַת מְאֹד מִפְּנֵי הַרְעָה אֲשֶׁר צָמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל, וַתִּפְשֹׁט בְּגָדֵי מַלְכוּתָהּ וְאֶת תִּפְאָרְתָהּ, וַתִּלְבַּשׂ שֶׁקַּ, וַתִּפְרַע שְׁעַר רֵאשָׁה וַתִּמְלֵא אוֹתוֹ עֶפְרָ וְאֶפְרַי, וַתַּעֲנֶה נִפְשָׁה בְּצוּם, וַתִּפְּלַע עַל פְּנֵיהָ לִפְנֵי ה' וַתִּתְפַּלֵּל, וַתֹּאמֶר, ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִשְׁלַת מִיָּמֵי קֶדֶם, וּבְרָאֵת אֶת הָעוֹלָם, עוֹד נָא אֲמַתָּד אֲשֶׁר נִשְׁאַרְתִּי יְתוּמָה בְּלִי אָב וְאִם, וּמְשׁוּלָה לְעֵנְיָה שׁוֹאֲלַת מִבֵּית לְבַיִת, כֹּן אֲנִכִּי שׁוֹאֲלַת רַחֲמֵיִד מִחֲלוֹן לְחֲלוֹן בְּבֵית אַחְשָׁרוּשׁ, וְעַתָּה ה' הַצִּלִּיחָה נָא לְאֲמַתָּד הַעֲנִיָּה הַזֹּאת וְהַצִּילָה אֶת צֵאֵן מַרְעִיתָד מִן הָאוֹיְבִים הָאֵלֹוֹ אֲשֶׁר קָמּוּ עָלֵינוּ, כִּי אִין לָד מַעֲצָר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בְּמַעֲט. וְאִתָּה אָבִי יְתוּמִים עַמְּדִי נָא לִימִין הַיְתוּמָה הַזֹּאת אֲשֶׁר בְּחֲסָדָד בְּטָחָה, וַתִּנְהַ אוֹתִי לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה כִּי יִרְאֵתִי, וְהִשְׁפִּילָהוּ לִפְנֵי כִי אִתָּה מִשְׁפִּיל גָּאִים.

9) LXX Esther 4:17

^{17a} [And he besought the Lord, making mention of all the works of the Lord; and he said, ^{17b} Lord God, king ruling over all, for all things are in thy power, and there is no one that shall oppose thee in thy purpose to save Israel. — ^{17c} For thou hast made the heaven and the earth, and every wonderful thing in the world under heaven. And thou art Lord of all, and there is no one who shall resist thee the Lord. ^{17d} Thou knowest all things: thou knowest, Lord, that it is not in insolence, nor haughtiness, nor love of glory, that I have done this, to refuse obeisance to the haughty Aman. For I would gladly have kissed the soles of his feet for the safety of Israel. ^{17e} But I have done this, that I might not set the glory of man above the glory of God: and I will not worship any one except thee, my Lord, and I will not do these things in haughtiness. ^{17f} And now, O Lord God, the King, the God of Abraam, spare thy people, for our enemies are looking upon us to our destruction, and they have desired to destroy thine ancient inheritance. ^{17g} Do not overlook thy peculiar people, whom thou hast redeemed for thyself out of the land of Egypt. ^{17h} Hearken to my prayer, and be propitious to thine inheritance, and turn our mourning into gladness, that we may live and sing praise to thy name, O Lord; and do not utterly destroy the mouth of them that praise thee, O Lord...

...And she besought the Lord God of Israel, and said, ¹⁷ⁱ O my Lord, thou alone art our king: help me who am destitute, and have no helper but thee, for my danger is near at hand. ^{17m} I have heard from my birth, in the tribe of my kindred, that thou, Lord, tookest Israel out of all the nations, and our fathers out of all their kindred for a perpetual inheritance, and hast wrought for them all that thou hast said. ¹⁷ⁿ And now we have sinned before thee, and thou hast delivered us into the hands of our enemies, because we honoured their gods: thou art righteous, O Lord. ^{17o} But now they have not been contented with the bitterness of our slavery, but have laid their hands on the hands of their idols, in order to abolish the decree of thy mouth, and utterly to destroy thine inheritance, and to stop the mouth of them that praise thee, and to extinguish the glory of thine house and thine altar, ^{17p} and to open the mouth of the Gentiles to speak the praises of vanities, and in order that a mortal king should be admired for ever.

^{17q} O Lord, do not resign thy sceptre to them that are not, and let them not laugh at our fall, but turn their counsel against themselves, and make an example of him who has begun to injure us. ^{17r} Remember us, O Lord, manifest thyself in the time of our affliction, and encourage me, O king of gods, and ruler of all dominion. ^{17s} Put harmonious speech into my mouth before the lion, and turn his heart to hate him that fights against us, to the

utter destruction of him and of them that consent with him. ^{17t} But deliver us by thine hand, and help me who am destitute, and have none but thee, O Lord. ^{17u} Thou knowest all things, and knowest that I hate the glory of transgressors, and that I abhor the couch of the uncircumcised, and of every stranger. ^{17w} Thou knowest my necessity, for I abhor the symbol of my proud station, which is upon my head in the days of my splendour: I abhor it as a menstruous cloth, and I wear it not in the days of my tranquillity. ^{17x} And thy handmaid has not eaten at the table of Aman, and I have not honoured the banquet of the king, neither have I drunk wine of libations. ^{17y} Neither has thy handmaid rejoiced since the day of my promotion until now, except in thee, O Lord God of Abraam. ^{17z} O God, who hast power over all, hearken to the voice of the desperate, and deliver us from the hand of them that devise mischief; and deliver me from my fear.

(10) אסתר רבה (וילנא) פרשה י

אמר רבי ברכיה הקדוש ברוך הוא כתב גאולת ישראל בתורה דכתיב
 וכי תשיג יד גר ותושב עמך וגו', יד גר ותושב זה המן שנתגדל ונתעשר והשיגה ידו לשקול עשרת אלפים
 ככר כסף ונקרא גר תושב שהוא מזרעו של עמלק והיה גר במדי ופרס,
 ומך אחיך עמך אלו ישראל שהיו דלים ומכים,
 ונמכר לגר תושב שמכרם אחשורוש להמן להשמיד להרוג ולאבד,
 או לעקד משפחת גר שעשה עצמו עבודת כוכבים הדא הוא דכתיב כורעים ומשתחיים להמן,
 אחרי נמכר גאולה תהיה לו שגאלם הקדוש ברוך הוא מידו והצילם מגזרתו ופדאם,
 אחד מאחיו יגאלנו זה מרדכי דכתיב ביה ורצוי לרוב אחיו,
 או דודו או בן דודו יגאלנו זו אסתר שהיתה בת דודו ונגאלו ישראל על ידיה,